

СУЧАСНА ОСВІТА: СТРАТЕГІЇ ТА ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ МОЛОДІ І ДОРΟΣЛИХ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Переяслав - 2026

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Університет Григорія Сковороди в Переяславі

**СУЧАСНА ОСВІТА: СТРАТЕГІЇ
ТА ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ
МОЛОДІ І ДОРΟΣЛИХ**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Переяслав – 2026

*Рекомендовано вченою радою Університету Григорія Сковороди в Переяславі
(протокол № 7 від 6 березня 2026 р.)*

Рецензенти:

Гусак Л. Є – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземних мов гуманітарних спеціальностей Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Жорова І. Я. – доктор педагогічних наук, професор, виконуюча обов'язки ректора, перший проректор Комунального вищого навчального закладу «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради;

Кушнірук С. А. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Редакційна колегія:

Шапран О. І. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри освітології та педагогічної інноватики Університету Григорія Сковороди в Переяславі;

Шапран Ю. П. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри природничих дисциплін і методики навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі;

Онищенко Н. П. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітології та педагогічної інноватики Університету Григорія Сковороди в Переяславі.

Сучасна освіта: стратегії та технології навчання молоді і дорослих: зб. наук. пр. / за ред. О. І. Шапран і Ю. П. Шапрана. Переяслав (Київ. обл.): Домбровська Я. М., 2026. 744 с.

Збірник наукових праць містить результати досліджень учених, викладачів, наукові пошуки докторантів, учителів, здобувачів щодо викликів і тенденцій освіти України в умовах воєнного стану; проблеми української ментальності, національної ідентичності та патріотичного виховання дітей та молоді; сучасних інформаційно-аналітичних підходів до організації освітнього процесу ЗЗСО та ЗВО; особливостей упровадження інноваційних педагогічних технологій у практику роботи закладів освіти; основних напрямів розбудови Нової української школи; компаративного аналізу вітчизняного і зарубіжного досвіду професійної підготовки майбутніх фахівців в умовах інтернаціоналізації вищої освіти; стратегії і технології сталого розвитку, їх впливу на фізичне і громадське здоров'я молоді та дорослих.

Для науково-педагогічних та педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти.

- ВАСЕНКО Валентина,**
ВАСЕНКО Василь (м. Переяслав, Україна)
ІНТЕГРАЦІЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ, ІНФОРМАТИЧНОЇ
ТА ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНОЇ ОСВІТИ УЧНІВ
1–9 КЛАСІВ В УМОВАХ STEM-ОРІЄНТОВАНОГО
НАВЧАННЯ.....141
- ВИЛКОВ Сергій** (м. Київ, Україна)
НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК
СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН.....149
- ВОРОНІНА Галина** (м. Харків, Україна)
ПРОЄКТНИЙ ОФІС ЯК ІНСТРУМЕНТ СТРАТЕГІЧНОГО
УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ.....158
- ГНАТЕНКО Тамара,**
БЛИК Любов,
ФЕДОСЄЄВА Ольга (м. Черкаси, Україна)
ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТНЬОГО
ПРОСТОРУ ЯК ГАРАНТ БЕЗПЕРЕРВНОСТІ
НАВЧАННЯ В УМОВАХ БЕЗПЕКОВИХ ЗАГРОЗ.....163
- ГНАТЕНКО Тамара,**
ДЕМЧЕНКО Анжела,
БЛИК Максим (м. Черкаси, Україна)
ТРАНСФОРМАЦІЯ ПСИХОСОЦІАЛЬНОЇ
РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО
ПРОЦЕСУ В УМОВАХ КАСКАДНИХ КРИЗ.....171
- ГОНЧАР Назар,**
ШАПРАН Ольга (м. Переяслав, Україна)
ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ
МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....179

ГОРБАЧЕВСЬКА Вікторія (м. Переяслав, Україна), ЯЦЕНКО Таміла (м. Київ, Україна) ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНТІСНО- ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ В ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ.....	184
ДАВИДОВ Денис (м. Переяслав, Україна) ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ДІАЛОГІЧНОГО МЕТОДУ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ ІСТОРІЇ.....	193
ЖИРОВА Тетяна (м. Київ, Україна) AGILE-ОРІЄНТОВАНА КОНЦЕПТУАЛЬНА МОДЕЛЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ІТ-ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	198
ЖОРОВА Ірина (м. Херсон, Україна) УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ В УМОВАХ ЗМІН.....	204
ЖУКОВА Анастасія (м. Київ, Україна) ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ГНОСЕОЛОГІЧНОГО КОМПОНЕНТА ПРОФЕСІЙНОЇ САМООСВІТИ ФАХІВЦІВ ЦЕНТРІВ ЖИТТЄСТІЙКОСТІ.....	209
ІВАНЮК Ганна, ВЕНГЛОВСЬКА Олена (м. Київ, Україна) ПОТЕНЦІАЛ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ОСОБИСТІСНОГО ТА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ.....	216

- Практична психологія та соціальна робота.* 2003. № 2–3. С. 79–86.
8. Хлебнікова Т. М. Самоосвіта як засіб розвитку професійної компетентності педагога. *Адаптивне управління: теорія і практика. Сер.: Педагогіка : електрон. наук. фахове вид.* 2020. Вип. 8(15). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/adupped_2020_8_19.
 9. Чумак Л. Змістовий аспект конструктивного компоненту професійної майстерності вчителя. 2014. С. 414–420.
 10. Шишкін Г. Особистісно-орієнтоване навчання майбутніх учителів технологій. *Науковий часопис НПУ ім М. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи.* 2021. С. 292–297.
 11. Ягупов В. В. Ціннісно-мотиваційний компонент професійної компетентності фахівців: методологічний аспект. *Вісник Національного університету оборони України.* 2022 рік. № 6 (70). 207–219.

Ганна ІВАНЮК,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри освітології та психолого-
педагогічних наук,
Київський столичний університет
імені Бориса Грінченка
(м. Київ, Україна)

Олена ВЕНГЛОВСЬКА,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри освітології
та психолого-педагогічних наук,
Київський столичний університет
імені Бориса Грінченка
(м. Київ, Україна)

ПОТЕНЦІАЛ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ОСОБИСТІСНОГО ТА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Актуальність проблеми зумовлена суспільними запитами щодо підготовки педагога, здатного навчатися впродовж життя та впроваджувати продуктивні освітні практики, а також забезпечувати безпекові умови для здобувачів дошкільної та початкової освіти.

У річищі актуалізованої проблеми на часі вибудовування нового бачення психолого-педагогічного супроводу особистісного та професійного розвитку вчителів ЗЗСО (початкової школи), вихователів ЗДО; обґрунтування перевірених технологій, що сприятимуть їхньому особистісному і професійному зростанню та подоланню контраверсії між постійно змінюваними суспільними реаліями і станом нинішньої освітньої практики.

Матеріал статті підготовлено за результатами дослідження з наукової теми *«Психолого-педагогічний супровід особистісно-професійного розвитку майбутніх педагогів в умовах реалізації нових освітніх стандартів»*, що здійснюється на кафедрі освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, керівник наукового проєкту – Ганна ІВАНЮК, д.пед.н., проф., професор кафедри.

Психолого-педагогічний супровід у контексті заявленої проблематики, розглядаємо як: доцільно організоване психолого-педагогічне забезпечення суб'єктності здобувачів вищої освіти, їхнього особистісного та професійного розвитку в контексті виконання трудових функцій, що ґрунтуються на компетентностях, зазначених у професійних стандартах (Іванюк, 2023: 219-231).

За результатами теоретичного і співставного аналізу встановлено суголосність магістральних напрямів особистісного та професійного розвитку щодо підготовки вчителів ЗЗСО та вихователів ЗДО у європейських моделях освіти (Нова стратегія професійної підготовки педагога в умовах євроінтеграції, 2023). Основні європейські і національні принципи щодо забезпечення якості освіти унормовано в Національній рамці кваліфікацій (2011) на основі якої формуються в Україні стандарти вищої освіти та професійні стандарти вчителя, вихователя.

Як засвідчують результати нормативного аналізу, зміни місії та візії підготовки майбутніх педагогів, зокрема вихователів ЗДО, вчителів початкових класів ЗЗСО здебільшого корелюються з суспільними запитами щодо підготовки професіоналів, здатних до виконання провідних трудових функцій. Така здатність залежить від сформованості компетентностей. Групи компетентностей відносять до результатів навчання, їх чітко окреслено у чинних нині стандартах: стандартах вищої освіти (Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти: 2019; Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 013 «Початкова освіта» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти: 2021), Професійному стандарті вихователя ЗДО (2021) (Про затвердження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти»: 2021), Професійному стандарті «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (2024) (Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти»: 2024).

Так у чинному нині *Професійному стандарті «Вихователь закладу дошкільної освіти»* (2021) виокремлені трудові функції, які реалізуються у професії сформованими загальними і професійними компетентностями. Варто

зауважити, що цей документ потребує оновлення та певної кореляції до нового Закону України «Про дошкільну освіту» (2024) (Закон України «Про дошкільну освіту»: 2024).

На відміну від наведеного вище за текстом нормативно-правового документу, у *Професійному стандарті «Вчитель закладу загальної середньої освіти»* (2024), подано основні трудові функції вчителя початкових класів, які реалізуються крізь призму професійних/предметних компетентностей. Загальні компетентності, що мали місце в професійному стандарті (2020), у цьому нормативному документі інтегровано з професійними, що актуалізує пошук нових продуктивних засобів для їх формування, а отже дієвого психолого-педагогічного супроводу особистісного та професійного зростання майбутніх учителів ЗЗСО (початкових класів).

За результатами дослідження з теми «Психолого-педагогічний супровід особистісно-професійного розвитку майбутніх педагогів в умовах реалізації нових освітніх стандартів» виокремлені трудові функції та програмні компетентності/результати корельовано зі змістом інтегрованих освітніх компонентів «*Людознавство*», «*Педагогіка*», «*Психологія*» відповідно до навчальних планів за освітньо-професійними програмами: «Дошкільна освіта», «Початкова освіта» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти згідно зі Стандартом вищої освіти, професійними стандартами вихователя ЗДО, вчителя ЗЗСО. За освітньо-професійною програмою 1.A2.00.01 Дошкільна освіта психолого-педагогічний супровід особистісно-професійного розвитку майбутніх вихователів ЗДО реалізується наскрізно у процесі вивчення змістових компонентів, що входять в інтегровані дисципліни основного блоку: «*Людознавство*», «*Педагогіка*», «*Психологія*»; дисциплін за вибором здобувачів вищої освіти з каталогу курсів – «*Коучинг обдарованої дитини*»; програмах навчальної педагогічної та виробничої педагогічної практик.

Згідно з Професійним стандартом вихователя ЗДО (2021) провідні трудові функції професіонала полягають в організації, забезпеченні та реалізації освітнього процесу, що вимагає сформованості прогностичної, організаційної, оцінювально-аналітичної компетентностей і формується у процесі їхньої психолого-педагогічної підготовки. В умовах нинішніх реалій актуалізовано функцію «участь у створенні, підтримці та розвитку здорового, безпечного розвивального інклюзивного середовища» задля реалізації якої важливою є здоров'язбережувальна та проектна компетентності. Для особистісного і професійного зростання майбутнього професіонала чільне місце належить його готовності до виконання функції партнерської взаємодії з учасниками освітнього процесу. Відтак для її реалізації випускник за освітньо-професійною програмою «Дошкільна освіта», першого (бакалаврського) рівня вищої освіти потребує сформованих компетентностей: психоемоційної, морально-етичної, педагогічного партнерства.

У річищі презентованої в статті наукової теми вважаємо наскрізною функцією «професійний розвиток та самовдосконалення», яка вимагає як особистісного, так і професійного зростання майбутнього педагога. Окреслені в Професійному стандарті вихователя ЗДО (2021) функції та компетентності акцентують увагу насамперед на професійному розвитку майбутніх вихователів, який певним чином стимулює самовдосконалення здобувача/професіонала. На нашу думку варто було підкреслити першорядність особистісного зростання/самовдосконалення у контексті підготовки майбутніх педагогів, оскільки тут важливою є внутрішня мотивація до саморозвитку, що ґрунтується на особистісних цінностях. У контексті наведених у тексті статті провідних функції вихователя ЗДО, актуалізовано наскрізні компетентності: здатність до навчання упродовж

життя, інформаційно-комунікаційна. Окреслені в тексті трудові/професійні функції та компетентності/результати навчання відповідають базі документу – Освітній стандарт вищої освіти 012 (2019), а саме: КЗ-7 – здатність вчитися і засвоювати сучасні знання; КЗ-8 – здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; ПР-14 – використовувати навички збереження та зміцнення психофізичного та соціального здоров'я дітей; ПР-22 – дотримуватися умов безпеки життєдіяльності дітей раннього і дошкільного віку (Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти: 2019).

Реалізація психолого-педагогічного супроводу особистісного та професійного розвитку майбутніх педагогів – здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою 1.А3.00.01 Початкова освіта у контексті чинних освітніх стандартів здійснюється системно у процесі вивчення психолого-педагогічних змістових компонентів (Людинознавство, Педагогіка, Психологія; відповідних до навчального плану навчальної (психолого-педагогічної), навчальної (пропедевтичної), навчальної (виробничої) практик. Варто зауважити, що освітньо-професійна програма 1.А3.00.01 розроблена з урахуванням місії університету, а саме: сформульовано РНУ-18, що уточнює трудову функцію «діяти в умовах небезпечних ситуацій воєнного часу та післявоєнного відновлення, дотримуватися вимог до організації безпечного освітнього середовища та принципів травма інформованого підходу» (Освітньо-професійна програма 1.А3.00.01 Початкова освіта першого (бакалаврського) рівня вищої освіти: 2025). Психолого-педагогічний супровід особистісного та професійного розвитку майбутніх учителів початкових класів вибудовано з урахуванням вимог до трудових функцій, унормованих у Професійному стандарті вчителя ЗЗСО (2024). Так щодо

функції навчання здобувачів освіти предметів (інтегрованих курсів), розширено змістовий модуль «Дидактика початкової школи» в структурі інтегрованого курсу «Педагогіка», який розвиває знання, способи діяльності з теорії навчання та освіти в початковій школі (мовно-комунікативну, інформаційно-цифрову компетентності) та формує ціннісно-когнітивне, діяльнісно-процесуальне і оцінно-результативне підґрунтя для подальшого навчання та засвоєння функціональних знань з предметних дидактик. *Прогностична, організаційна, оцінювально-аналітична компетентності* формуються в майбутніх педагогів у процесі доцільно-організованого навчання та застосування адекватних діяльнісних освітніх технологій і цифрових інструментів, що відповідають освітнім потребам здобувачів.

*Змістовий модуль «Педагогічне партнерство» інтегрованого курсу «Педагогіка» містить суттєвий потенціал задля формування здатності і готовності майбутніх учителів початкових класів до партнерської взаємодії з учасниками освітнього процесу та функціонального педагогічного партнерства. Оновлені, відповідно до проблематики наукового пошуку, змістові компоненти інтегрованих курсів – «Психологія», «Людинознавство», курсів з каталогу (за вибором студента), змістово-технологічне наповнення програм практик містять дієві інструменти щодо формування психологічної, емоційно-етичної компетентностей здобувачів освіти. Функція: участь в організації безпечного та здорового освітнього середовища, здатність і готовність до виконання якою забезпечується сформованими інклюзивною та здоров'язбережувальною компетентностями, містять завдання навчання *змістових компонентів психолого-педагогічної компоненти навчального плану*, а саме: знання про людину (анатоμο-фізіологічні, психофізичні та психологічні особливості її розвитку у різні вікові періоди);*

цінності і мотиви діяльності, наявні нозології в дітей молодшого шкільного віку; пропедевтика дитячих захворювань; проектування безпечного освітнього середовища. Ефективний психолого-педагогічний супровід особистісно-професійного розвитку майбутніх учителів ЗЗСО (початкових класів) з урахуванням науково-обґрунтованого змісту, технологій проблемного, особистісно орієнтованого, проектного, дослідницького навчання з використанням ефективних цифрових інструментів і сервісів безумовно сприяє формуванню здатності виконувати функцію безперервного професійного розвитку та наскрізної компетентності – здатності до навчання упродовж життя. З цією нормою (Професійний стандарт вчителя ЗЗСО, 2024) погоджуємося, однак вона не повністю розкриває сутність професійного розвитку вчителя – професіонала, оскільки не врахована важлива особистісна складова цього процесу.

Результати дослідження з окресленої в статті теми наукового пошуку, є багатоаспектними і потребують цілісного та системного висвітлення. Тому будемо продовжувати розкриття теоретичних і практичних здобутків дослідження у низці одноосібних і колективних публікацій.

Список використаних джерел

1. Іванюк Г.І. Психолого-педагогічний супровід особистісно-професійного розвитку майбутніх педагогів в умовах освітніх змін. *Перспективи та інновації науки*. 2023. № 9(27). С. 219-231.
2. Нова стратегія професійної підготовки педагога в умовах євроінтеграції: монографія / за наук. ред. канд. пед. наук С. П. Паламар. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2023. – 540с.
3. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій : Постанова Каб. Міністрів України від 23.11.2011

- № 1341 : станом на 7 лют. 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п#Text>
4. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.11.2019 р. № 1456. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-standartu-vishoyi-osviti-za-specialnistyu-012-doshkilna-osvita-dlya-pershogo-bakalavrskogo-rivnya-vishoyi-osviti>
 5. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 013 «Початкова освіта» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України від 23.03.2021 р. № 357. URL: https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/81966/
 6. Про затвердження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» : *Наказ Міністерства економіки України (Мінекономіки)* від 19 жовтня 2021 р. № 755-21 URL: https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/357-nakaz_755.pdf
 7. Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» : *Наказ Міністерства освіти і науки України* від 29.08.2024 р. № 1225 URL: https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/646-ilovepdf_merged.pdf
 8. Про дошкільну освіту : Закон України від 06.06.2024 № 3788-IX : станом на 1 січ. 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text>
 9. Освітньо-професійна програма 1.А3.00.01 Початкова освіта першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2025. 34 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1c3sGAvoPWaGA-fod31qxjvBvRk5Kn0JM/view>